

Nyhedsbrev

om international social sikring

Nr. 1, april 2004

TEMANUMMER OM UDVIDELSEN AF EU 1. MAJ 2004

Dette Nyhedsbrev om international social sikring er et temanummer, der udelukkende giver information om konsekvenserne af udvidelsen af EU med 10 nye lande.

Nyhedsbrevet er denne gang blevet til i et samarbejde mellem Den Sociale Sikringsstyrelse, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Nyhedsbrevet indeholder i dette nummer information om forskellige emner inden for international social sikring i relation til EF-forordningerne nr. 1408/71 og nr. 574/72.

Nyhedsbrevet indeholder denne gang også information fra Arbejdsmarkedsstyrelsen og fra Arbejdsdirektoratet om ændringer i national dansk lovgivning på områderne sygedagpenge og kontanthjælp som følge af den lovgivning, der nyligt er vedtaget af Folketinget i tilslutning til udvidelsen af EU pr. 1. maj 2004.

1. Nye medlemslande i EU – lovvalg, pension, familiedydelser

Den 1. maj 2004 udvides EU med 10 nye lande:

Cypern (den græske del)

Estland

Letland

Litauen

Malta

Polen

Slovakiet

Slovenien

Tjekkiet

Ungarn

Det betyder, at EF-forordning 1408/71 om social sikring fra den 1. maj skal anvendes for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende mfl., der er statsborgere eller flygtninge/statsløse i disse lande.

Indenrigs- og
Sundhedsministeriet

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Telefon 33 92 33 60
Telefax 33 93 15 63
E-post: 1408@im.dk
www.im.dk

**DEN SOCIALE
SIKRINGSSTYRELSE**

Larsenmarken 11
1119 København K
Telefon 33 95 50 00
Telefax 33 95 51 56
E-post: 6kt@dss.dk
www.dss.dk

Forordningen anvendes fra 1. maj i forhold til de nye landes områder.

Forordningens almindelige bestemmelser, lovvalgsreglerne, regler om pension og familieydelse anvendes på den nye personkreds og det nye område uden begrænsninger.

Overgangsregler

Forordningens overgangsregler skal anvendes i forhold til de nye medlemslande. Ydelser, som ikke er tilkendt, eller hvis udbetaling er stillet i bero på grund af bopæl og/eller statsborgerskab i et af de nye medlemslande, kan nu udbetales, eller udbetales på ny, når der ansøges herom. Hvis ansøgning indgives inden den 1. maj 2006, kan ydelserne udbetales med virkning fra 1. maj 2004. Ved ansøgning på et senere tidspunkt udbetales de fra ansøgningstidspunktet, medmindre andet følger af bestemmelser i lovgivningen.

Eventuelle spørgsmål rettes til Den Sociale Sikringsstyrelse, Internationalt kontor.

Angår spørgsmålet pension, rettes henvendelsen til de Internationale Pensionskontorer. Angår spørgsmålet lovvalg eller familieydelse, rettes henvendelsen til Internationalt kontor.

2. Forholdet mellem de nye EU-lande og Schweiz

Den aftale, der er indgået mellem EU og Schweiz om fri bevægelighed, og som også omfatter koordinering af lovgivningen om social sikring, bliver ikke automatisk udvidet til at omfatte de 10 nye lande. Der er forhandlinger i gang om, at aftalen også omfatter forholdet mellem Schweiz og de nye EU-lande, men disse forhandlinger er endnu ikke afsluttet.

Derfor vil EF-forordningerne nr. 1408/71 og nr. 574/72 ikke kunne anvendes mellem Schweiz og de nye lande fra 1. maj 2004.

For statsborgere i de nye EU-lande gælder i forholdet til Schweiz fortsat i et vist omfang den dansk-schweiziske konventionen om social sikring og EF-forordning nr. 1408/71's regler om familiemedlemmer samt flygtninge og statsløse. Der henvises i øvrigt til Nyhedsbrev nr. 1, 2002, bilag 1.

Når der foreligger nyt om resultatet af forhandlingerne, vil der komme information herom i et Nyhedsbrev.

3. Sygehjælp

Forordningens regler om sygehjælp skal anvendes i forhold til de nye EU-lande på samme vilkår og efter samme procedurer som til de nuværende EU-lande.

Det betyder, at kommunerne fra 1. maj 2004 kan udstede blanketter i E 100-serien til brug i de nye EU-lande.

Blanketterne kan udstedes til statsborgere fra de eksisterende EU-/EØS-lande og statsborgere i de nye EU-lande, hvis de er socialt sikrede i Danmark. Blanketterne kan som hidtil udstedes til familiemedlemmer til disse statsborgere, uanset at familiemedlemmerne ikke selv er EU-/EØS borgere.

Kommunerne kan også udstede det særlige sygesikringslegitimationsbevis (OS.01.301) til personer, der er sygesikret i Danmark efter forordningens regler uden at have bopæl her, men fx i et af de nye EU-lande.

Sikrede fra de nye medlemslande, der kommer til Danmark, har samme rettigheder og benytter samme E-blanketter som sikrede fra de eksisterende EU-lande.

Forordningens regler om mellemstatslig afregning af sygehjælpsudgifter skal anvendes i forholdet til alle de nye EU-lande. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endnu ingen aftaler med de nye EU-lande om den mellemstatslige afregning af udgifter til sygehjælp efter EF-forordningens regler. Udgifter til sygehjælp ydet til sikrede fra de nye EU-lande under ophold i Danmark – ved forevisning af blanketterne E 111, E 119, E 128 og E 112 (henviste patienter) – skal derfor fra den 1. maj 2004 indrapporteres af amterne til ministeriet med henblik på opkrævning af de afholdte udgifter i patienternes sikringsland.

Ministeriet har den 2. april 2004 sendt meddelelse til alle amter om konsekvenserne af udvidelsen for den mellemstatslige afregning.

Ministeriet vil orientere om EU-sygesikringsbeviset og de nye regler om sygehjælp inden for EU i næste nummer af Nyhedsbrevet, der udkommer midt i maj.

Eventuelle spørgsmål rettes til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 3. sundhedskontor.

4. Pension

Ansøgning om pension fra de nye medlemslande sendes til Den Sociale Sikringsstyrelse. En ansøgning om pension fra Danmark er efter forordningens regler samtidig en ansøgning om pension fra de EU-/EØS-lande, som ansøgeren har boet/været beskæftiget i. Det er derfor vigtigt at sende ansøgningen ind til Styrelsen, så snart en ansøger oplyser, at han/hun har boet/været beskæftiget uden for Danmark.

Adgangen til at få tilkendt dansk pension og medtage en allerede tillagt dansk pension udvides med forordningen for personer, som ønsker at flytte til et af de nye EU-lande. Retten til dansk pension er som hovedregel betinget af, at ansøgeren er statsborger i et EU-/EØS-land eller flygtning/statsløs og har haft mindst 3 års bopæl eller beskæftigelse i Danmark mellem det fyldte 15. og 65. år. Kravet om mindst 3 års bopæl/beskæftigelse kan opfyldes ved sammenlægning af forsikringsperioder i andre EU-/EØS-lande, således at der kan tilkendes pension efter blot et års bopæl/beskæftigelse i Danmark. De formelle betingelser for at modtage pension i de nye EU-lande er således ikke så stramme som beskrevet i pensionsloven.

Eventuelle spørgsmål rettes til Den Sociale Sikringsstyrelse, de Internationale Pensionskontorer.

5. Sygesikring af pensionister

For personer, der modtager en dansk pension og ønsker at flytte til et af de nye medlemslande, skal kommunerne være opmærksomme på, at der nu kan udstedes blanket E 121 DK. En kopi af blanketten bedes sammen med flyttemeddelelsen indsendt til Styrelsen, når Styrelsen overtager pensionsudbetalingen.

Eventuelle spørgsmål rettes til Den Sociale Sikringsstyrelse, de Internationale Pensionskontorer.

6. Opfølgning i sygedagpengesager og hjælp til personer med visse former for opholdsret

Folketinget har den 20. april 2004 vedtaget:

L 153. Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik og lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel (Hjælp til personer med visse former for opholdsret og opfølgning i sygedagpengesager i udlandet)

Med loven udmøntes dele af den aftale, regeringen den 2. december 2003 indgik med Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det radikale Venstre og Kristendemokraterne om adgangen til det danske arbejdsmarked efter EU udvidelsen pr.1. maj 2004.

Lovforslaget – som fremsat med bemærkninger og som vedtaget ved 3. behandlingen – kan findes via et link på Beskæftigelsesministeriets hjemmeside www.bm.dk. Se under ”tal og love” – ”lovforslag”.

Loven indeholder dels en præcisering af reglerne om hjælp efter lov om aktiv socialpolitik, dels regler om kommunernes opfølgning i sygedagpenge.

Opfølgning i sygedagpengesager beskrives i afsnit I og præciseringen i § 12 a i lov om aktiv socialpolitik i afsnit II.

6.1 Opfølgning i sygedagpengesager

Kommunen skal følge op på sygedagpengesager over for sygemeldte efter de regler, der er fastsat i lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel og bekendtgørelser udstedt i medfør heraf.

Der skal også ske opfølgning over for alle EU-borgere, der under sygemelding tager ophold i et andet EU/EØS-land/hjemlandet.

EF-forordning 574/72, artikel 18, indeholder bestemmelserne om den praktiske gennemførelse ved anmeldelse, fremskaffelse af lægelig dokumentation samt kontrol af dagpengesager i øvrigt.

En ret til sygedagpenge bevares også for EU-borgere fra de nye EU-lande, der under deres sygemelding måtte blive afskediget, og dermed mister ophold- og arbejdstilladelse i Danmark.

Som udgangspunkt finder de danske regler for opfølgning i sygedagpengesager også anvendelse overfor sygemeldte, der opholder sig i udlandet. Opfølgningen kan efter EU-retten ske i opholdslandet og vil da ske i et samarbejde med opholdslandets relevante myndighed og efter de regler, der gælder i opholdslandet, jf. EF-forordning 574/72.

Ændringerne i lov og bekendtgørelse om dagpenge ved sygdom eller fødsel

L 153 indeholder i § 2 bemyndigelser for ministeren til at fastsætte regler:

1. for gennemførelse af opfølgning i sygedagpengesager, hvor sygemeldte opholder sig i udlandet,
2. om rådgivning, vejledning og anden bistand til kommunerne i forbindelse med gennemførelse af opfølgningen overfor sygemeldte, der modtager dagpenge under ophold eller ved bopæl i udlandet.

De nærmere regler om opfølgningen vil blive fastsat i bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

Ændringerne i bekendtgørelsen

Som noget nyt vil kommunen efter en konkret vurdering af oplysningerne om sygeforløbet kunne indkalde sygemeldte, der opholder sig eller har bopæl i udlandet, til en drøftelse af forløbet og mulige hensigtsmæssige initiativer, der kan medvirke til en hurtigere ras kmelding og fortsat beskæftigelse. Omkostningerne herved, bl.a. rejseudgifter, skal betales af kommunen.

Som noget nyt oprettes der endvidere i Arbejdsmarkedsstyrelsen en enhed, der kan bistå kommunerne med rådgivning og vejledning om kontakten med især de nye EU-landes kompetente myndigheder med henblik på at få etableret et samarbejde om opfølgningen i de sager, hvor den sygemeldte opholder sig eller har bopæl i et EU/EØS-land.

Er den sygemeldte fra et af de nye EU-lande (bortset fra Cypern og Malta), og er pågældende blevet afskediget og dermed har mistet opholds- og arbejdstilladelsen, vil kommunen kunne anmode enheden i Arbejdsmarkedsstyrelsen om at varetage konkrete initiativer i forbindelse med gennemførelsen af opfølgningen. Enheden vil fx kunne hjælpe kommunen med at indhente en lægeerklæring eller at finde læger i de nye EU-lande, der vil kunne anmodes om at udarbejde lægeerklæringer til brug i opfølgningen, ligesom enheden vil kunne hjælpe kommunen med at få etableret kontakt til den kompetente myndighed i opholdslandet og skaffe viden om rehabiliteringsinstitutioner i den sygemeldtes hjemland.

Baggrunden for ændringen af loven og bekendtgørelsen

I forbindelse med EU-udvidelsen indføres i en overgangsperiode en regulering af adgangen til det danske arbejdsmarked.

Der er i den forbindelse etableret et regelsæt for meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse til arbejdstagere fra Estland, Letland, Litauen, Polen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet eller Ungarn.

Meddelelse af opholds- og arbejdstilladelse vil som udgangspunkt være betinget af, at der foreligger et konkret ansættelsesforhold med angivelse af, at løn- og ansættelsesvilkårene er fastlagt i henhold til en nærmere angivet overenskomst eller er sædvanlige for det danske arbejdsmarked. Tilladelsen vil som udgangspunkt endvidere være betinget af ansættelse på fuld tid. Det er endelig et krav, at den pågældende virksomhed er skattepligtig i henhold til kildeskatteloven.

Opholds- og arbejdstilladelsen inddrages som udgangspunkt, hvis arbejdstageren mister det arbejde, som opholds- og arbejdstilladelsen er meddelt på grundlag af. Opholdstilladelsen er således betinget af, at arbejdstagere fra de nye EU-lande er beskæftigede og dermed er i stand til at forsørge sig selv. Alle EU-borgere, der i umiddelbar tilknytning til en sygemelding har arbejdet i Danmark og opfylder sygedagpengelovens beskæftigelseskrav (der skal ved opgørelsen heraf tages hensyn til beskæftigelsesperioder, der er tilbagelagt i andre EU/EØS-lande), kan i henhold til EF-forordning 1408/71 modtage sygedagpenge under ophold i et andet EU-land, jf. § 48 i bekendtgørelse om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

Der er af Den Sociale Sikringsstyrelse udsendt ”Vejledning af april 1997 om EF-regler om sociale sikring”, Hæfte 3: Dagpenge ved sygdom eller fødsel, hvortil der kan henvises.

6.2 Præcisering af reglerne om hjælp efter lov om aktiv socialpolitik

Arbejdsdirektoratet udsender en vejledning til kommunerne om præciseringerne i § 12 a i lov om aktiv socialpolitik. Indholdet beskrives derfor kort her.

Præciseringen i § 12 a handler om personer og deres familiemedlemmer, der har ret til at opholde sig her i landet efter de fællesskabsretlige regler om ophold for førstegangsarbejdssøgende, samt om personer, der har ret til ophold i op til 3 måneder uden administrative betingelser.

Personkredsen omfatter såvel EU-borgere fra de hidtidige EU-lande som personer fra de nye EU-lande, der i medfør af ændringerne i udlændingeloven har ret til at opholde sig her på en tidsbegrænset opholds- og arbejdstilladelse.

Alle EU-borgere har ret til at opholde sig i Danmark i **en jobsøgningsperiode (førstegangsarbejdssøgende)**, hvor de skal

forsørge sig selv. Hvis de søger om hjælp til forsørgelse, bortfalder grundlaget for deres opholdsret, og de har alene krav på hjælp i forbindelse med hjemrejse efter § 81 i lov om aktiv socialpolitik. Det vil typisk omfatte dækning af udgifter til fornødenheder i ventetiden, til billet og til nødvendige udgifter under rejsen for pågældende og medrejsende familiemedlemmer.

EU-borgere har endvidere ret til at opholde sig i op til 3 måneder i Danmark **uden administrative betingelser**. Det kan fx være borgere fra England, der besøger venner eller familie i Danmark. Personer, der opholder sig uden administrative betingelser, har alene krav på hjælp til hjemrejse efter § 81.

Personer med tidsbegrænsede opholds- og arbejdstilladelser er borgere fra *de nye* EU-lande (bortset fra Cypern og Malta), som på nærmere angivne betingelser har fået tilsagn om ansættelse her i landet, og har fået en tidsbegrænset opholds- og arbejdstilladelse. Arbejdstilladelsen begrænses til det konkrete arbejdsforhold.

Hvis arbejdstageren mister det arbejde, som har dannet grundlag for opholdstilladelsen, vil opholds- og arbejdstilladelsen som udgangspunkt blive inddraget eller nægtet forlænget.

Når opholds- eller arbejdstilladelsen ophører eller inddrages, vil udlændingen *ikke have ret til kontanthjælp*, men alene krav på hjælp til hjemrejse og eventuelt hjælp til enkeltudgifter efter § 81, indtil udrejsefristen er udløbet.

Det er udlændingemyndighederne, der træffer afgørelse om udrejse og fristen for udrejse. Kommunens afgørelse om hjælp efter lov om aktiv socialpolitik kan indbringes for det sociale nævn efter reglerne i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

7. Blanketter

Alle E-blanketter undergår en revision alene som følge af, at oplysninger om de nye EU-lande i større eller mindre udstrækning skal indgå i noterne eller vejledninger på langt de fleste af E-blanket-terne.

Da det ikke kan forventes, at alle E-blanketter når at blive trykt og publiceret til 1. maj på alle officielle sprog, herunder de nye landes officielle sprog, er EU-landene enige om at opfordre til, at der i en overgangsfase udvises fleksibilitet over for borgere, der præsenterer blanketter, udstedt af myndighederne i de nye lande. Nogle af disse

lande har informeret om, at man vil bruge en midlertidig version af egen sprogversion af blanketter, indtil den officielle version udgives, og fra andre lande kan man forvente at modtage blanketter, der er udstedt af myndigheden i en sprogversion på fx engelsk, tysk eller fransk.

Indtil videre er danske myndigheder også nødsaget til at bruge de eksisterende versioner af blanketterne til de nye lande, indtil nye, reviderede blanketter er publiceret.

Nyhedsbrevet

Nyhedsbrevets primære målgruppe er amter og kommuner, der administrerer lovgivning og træffer afgørelser i sager om international social sikring.

I (amts)kommunernes videre formidling af informationer om EU-udvidelsen er man velkomne til at henvise til Nyhedsbrevet.

Dette Nyhedsbrev såvel som alle øvrige Nyhedsbreve findes både på Den Sociale Sikringsstyrelse og Indenrigs- og Sundhedsministeriets hjemmesider.

Få Nyhedsbrevet via E-post

Sagsbehandlere kan få Nyhedsbrevet via e-post ved at sende en tilmelding til Nyhedsbrevets e-postadresse: ny1408@im.dk

Tilmeldingen skal indeholde følgende tekst i emnefeltet:

”Tilmelding til Nyhedsbrev om International Social Sikring”. Mails, der ikke indeholder denne tekst, vil automatisk blive slettet ved modtagelsen.